

Èse de două ori in septimana: Joi-a si Dominec'a; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei sau de patru ori in septimana.

Pretulu de prenumeratune.

pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu 4 fl. v. a.
„ ptr. triu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainatate:
de anu intregu 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau expeditura cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, etracele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de in interesu privat — se raspunde cate 7. or. de linia; repetirile se facu on pretiu scadintu. Pretulu timbrului cate 80 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 12 iuniu n. 1872.

Sè vorbim totu la caracteristic'a alegerilor, ce sunt la ordinea dilei, si a ministeriului si organeloru sale, ce le essecuta.

„Faceti ori-ce sciti, numai Babesiu si Mocioni Alessandru sè cada siguru; — caci asie sè sciti, ca alegerea lor, este caderea nostra sigura.

Astfelu sè fia sunatu parol'a dlui supremu comite din Carasiu catra organele, catra slugile sale credintiose, cari — de buna sema, i-a priceputu cuventulu, caci se atinge de pelea lor.

„Sè ajutati a sparge capetele Idrei, dragutiloru, pentru ca sè scapamu de ea!“

Astfelu unu capu bisericescu sè se fia sprimatu catra unu fruntasi ai clerului, totu cu privintia la Babesiu si Mocioni Alessandru.

Ei, domnii si slugile loru credintiose vor sci, pana in catu aceste parole sunt adeverate seu nu. Noi — un'a vedemu si un'a credemu.

Vedemu ca in cercurile unde se lucra de alegerea lui Babesiu si a lui Mocioni, coruptiunea si amagirea poporului, si unde acestea n'ajungu, despoierea de dreptu, maltratarea si terorizarea poporului — nu mai cunosce margini; abusu a trecut in scandalu, legea s'a prefacutu in batjocura, dreptatea in hotia, — si ca unii domni protopopi si preoti mai de frunte spriginescu acesta frumoasa politica din tote poterile lor. Punendu-si la o parte rusinea si s'ant a chadnare morala crescinésca.

Acést'a vedemu, o vede cu ingrozire si scarba — poporulu, o constata pre tota dia, negru pre albu, de pre alte asemenea locuri — foile publice.

Èr ce noi credemu este, ca, deca acele parole intr'adeveru s'ar fi datu, precum se dice, si precum tote semnele aréta, apoi ele nu s'au datu, nu s'au potutu dá fora indemnu, fora chiar mandatu de susu. Noi cunoscemu pre supremulu comite alu Carasiului si pre capulu bisericescu — pre bine; multe potemu sè atribuimu egoismului, cinismului si nepricereii lor: in sa curagiulu si cutesarea d'a vatemá pre facia dreptulu si moral'a poporului, d'a provocá si spriginí de a dreptulu anarchi'a si revolt'a spiriteloru, — acestu curagiulu si acesta cutesare — numai de susu li póte veni; — firesce, caci de altmintrelea tocmai de susu ar trebui sè-i amenintie periclu pentru acést'a, pre candu de acolo astadi li dimbescu remuneratiuni magulitorie!

De susu asie dara de la guvernulu, si prin tote organele publice, pana si printr'o insemnata parte a bisericeii nostre celei sante, celei chiamate spre aperarea moralei poporului, se lucra la derimarea semtiului de morala, de credintia si de dreptate in poporu, la anarchia, la revolutiune!

Si pentru ce — atáta fora de lege? pentru ce espunerea poporului la atáta necasu, superare si indignatiune? pentru ce provocarea de atáta neliniscire publica, de atátu periclu pentru tíera si pentru tronulu, pentru tote poporale si tote institutiunile nostre?!

Simplu: pentru ca guvernulu ungu-rescu de astadi si cu uneltele si tendintiele sale, dusimanóse tíerei si poporiloru, sè se mai sustiena inca catu-va timpulu la potere!

S'a legatu si se tiene de tíera acesta elica peccatosa ca scléptiulu de calu. Péra tíer'a; derime-se moral'a poporului, credintia lui in dreptatea legiloru si a im-

peratiei; destepse-se in inim'a lui ura si amaratiune catra „totu ce vine de susu“ si totu ce se dice „domnu de ungru“ si „slugitoriu alu stepamirei ungresc.“ — acestei clice domnitórie nu-i pasa, numai ea sè remana susu la potere, sè dispuna de sórtea multimei, spre necasulu s' d'au-n'a acesteia

Credu dd. de la potere ca prin astfelu de medilóce, pre astfelu de cale se vor salvá? — Noi nu credemu. — De mii de ani, de candu istori'a n' scie enará despre intrigele si blastematiele celoru de la potere, — cum óre omenimea ar fi potutu progresá unu pasu, deca planurile si sfortiarile acelora ar fi avutu efectulu doritu de ei?!

„Ellenör“ de ieri, constatamdu si elu infricosiatele abusuri si calori de lege ce comitu ómenii guverniiu cu ocaziunea alegeriloru, pronuncia de a dreptulu si respicatu: „Acestu ministeriu trebue sè cada, macar care ar fi rsultatulu alegeriloru; . . . pentru ca toti menii de omentá, toti adeveratii patrioti trebue sè dee manele si sè se impreune, pentru de a scapá tíer'a de elu, si de a inredintia cárm'a altoru barbati, cu consintia si cu manele curate.“

Sfortiarile guverniiu deci - nici intr'unu casu nu-i vor ajutá nemia, din contra, cu catu ele vor fi mai tari si mai violinti, cu atáta s'guduiru vor urmá mai sicuru, si caderea si nsinea lui va fi mai neevitabile. —

PROGRAMUL

VII.

In punctulu alu 7. se obléa partit'a nationala, a tinde se impededu cheltuielile neproductive si cari nu s'at de interesu generalu.

Veri cine va fi aruncat macar o privire preste bugetulu statui, nu se póte se nu fia observatu cum statulu, cati bani incasséza, atáta si s'éza pentru feluritiu sei oficiali, prem sunt; demnitaru, diregatoru, osta scl. — Spese productive, precum si sumele votate pentru naintarea invetentului, agriculturii scl. se presenta nai intru unu numeru micu, in catu caru mai de totulu pintre cele mari deductive.

Cu modulu acést'a, buga incéta a fi unu bugetu alu tíerii, sar poté numi mai bine: „Catalogu pre numerulu si competintiele oficiu.“

Apoi unde merge acelonomu, carele consuma totu catu ca si nu pune nemica la parte spre imbuniventoriulu? Merge a se espu totulu eventualitatiloru, in catu cai mica eventualitate nefavorabila iluce in desordine finantiala, in confu, dupa carea urméza de regula ruinatulu se nu patiesca casí acestu ean, — ast'a vré partit'a nationala ppedecarea cheltuieliloru improdu

Totu in acestu punctu, a nationala promite a tíenti la ra sistemei de contributiune, ca ele sè se imparta mai potrivitu.

Necesitatea acestei se n'o sentiesce nimene mai tare, d'poporulu romanescu. Noi romatemu mai numai agricultori, era s' d'ariloru publice se baséza mai pre pamentu. Urméza de aci cáte publice le sentimu noi mai tar

In fapta se vede acést'ati la satele nostre, ce slabutie su cáta truda unu sermanu muncii cladesce o biéta coliba. Cautata orasiele mari, d. e. la Pesta, cur palatiele, mai casí ciupercile própte.

In sate: icón'a seraciei; in orasie: a bogatiei.

Pentru acést'a voimu ca sarcinele publice sè se imparta mai potrivitu, mai cu dreptate.

VIII.

Dóue caracteristice, istori'a le dovedesce a desé despre natiunea romana; un'a ca nu cercámu se ne aliámu intre noi, alt'a ca deca si cercámu din candu in candu cáte o aliantia pre la vecini, erá aliantia celui slabu.

Prim'a caracteristica invederéza prin istori'a ultimei immigratiuni a barbariloru: Romanii, formandu o multime de principate, decátu sè se alieze intre sine, preferira a perde unu principatu dupa altulu.

Pentru a dóu'a, se insemnámu aci dóue esemple: unulu de pre timpulu lui Racolcea si altulu de pre alu lui Kossuth. Pre timpulu lui Racolcea se bateau catolicii cu reformatii; catolicii tari, reformatii slabi. Romanii numai de catu dederu unu contingentu mare reformatiloru lui Racolcea sub cuventu ca Racolcea e monarculu tíerii si romanii tíenu cu monarculu. — Pre timpulu lui Kossuth, unurgii erau tari éra ai imperatului se retrageau; romanii numai decátu prinsera parte armatei imperatesci sub cuventu ca romanii tíenu cu imperatulu.

Astfelu romanulu, totdeun'a cu credintia catra monarculu, catra imperatulu, in catu pre bine si adeveratulu pentru tíera Andrei Muresianu:

Romanulu, elu de secolu sciu pazí credintia Monarcului si curtii la care-a fostu supusu; For'a cersi diplóme la regi spre-adeverintia; C'alui nervóse bratie victorii a produsu.

Asia este. Voi, poetiloru! continuati a cantá credintia romanului. Voi, preotiloru! tíeneti-i sante omilii. Voi, moralistiloru! faceti-i eulogii acestei credintie. Voi cu totii aveti dreptu la acést'a, caci credintia romanului a fostu si este etica si poetica, adeca tocm'a de sém'a vóstra.

Inse óre acést'a credintia, fost'a si de sém'a politice? fost'a si unu faptore politicu carele se ni fia adusu ceva folosu? si in catu ni-a adusu folosu, facia cu sacrificiale nostre? Incredintiamu fiercaru cetitoriu sè-si faca insusi raspunsurile la aceste intrebari.

Cu aceste esperiintie a mana, recitius in capu, ce este detorintia unui politicu romanu candu vade necesitatea de a cercá aliantia?

Este: 1, se tíena socóta de elemintele etice si poetice, cari petrandu si misca atátu de puternicu spiritulu natiunei nostre, in catu pare a fi mai multu o natiune a poesiei de catu a vietiei practice. Cauta se tíena socóta de aceste dóue eleminte, fiindu ca nici o natiune nu se póte desbracá de naturelulu ei. 2, In medilocu intre densele se cerce a oltuí interesulu politicu, folosulu practiculu, aducendu astfelu in armonia tote elemintele, pentru ca apoi credintia si aliantia nostra se nu remana neproductive, nefolositorie natiunei in luptele si sarcinele ei cotidiane.

Din aceste consideratiuni se nascu punctulu alu 8. din program'a de la Aradu, unde se dice ca: partit'a nationala va spriginí dorintiele partitei nationala din Croatia.

Partit'a nationala din Croatia este credincioasa imperatului si vré dreptate. Prin acést'a corespunde satisfacendu eleminteloru poetice si etice ale natiunei

romane. Partit'a nostra nationala si partit'a nationala din Croatia au acelesi sentieminte si acelesi aspiratiuni, — astea ne intrunescu in aliantia.

Partit'a nationala din Croatia este anca si tare si constanta, in catu caus'a ei nu are se fia numai o sarcina nóua pre umerii nostri, ci unu ajutoriu la casu de lipsa, si prin acést'a aliantia nostra cu dens'a satisface si momentulu politicu.

Catra stimatii alegatori ai cercului electorale de Lugosiu!

Multu stimatii mei!

Cu sinceru semtiu de bucur'a am primitu onorific'a provocare ce mi-ati adresatu din conferint'a partidei romane-nationale, tíenute in 9 a. l. c., pentru de a primi éra candidatura in acestu cercu cu ocaziunea alegeriloru ce ni stau inainte. Cu atátu mai viu regretazu, ca — prin unu morbu de mai multe septemani — sum impededatu a me infacisiá — cum asi fi doritu — in midiloculu Vóstru. Iertati deci sè-mi esprimu prin scrisórea acést'a multiamit'a mea adenoa pentru simpatiele si increderea atátu de pretioasa ce mi-ati dovedit'o de novu, si sè dechiaru totodata óam-mi tíenu de detorintia a primi candidatura sub stindardulu partidei nationala.

Sub acestu stindardu, pre carele se afla divis'a: „Egala indreptatire nationala intre marginile integritatii politico-teritoriale ale tíerei; progresu in spiritulu democratiei adeverate“, — sub acestu stindardu díeu, voiu, luptá si mai departe.

Partit'a nationala tíentesce la realisarea acestoru idei pre calea constitutiunala, cu midilóce legali. Nu vré ea nici a impartí tíer'a, nici a ajunge scopurile sale prin s'guduiru cu fortia; ea tíende a-si validitá dorintiele sale pe cale pacinica, — dar acést'a cu tota energi'a si seriozitatea.

Acestea sunt ideile fundamentale ale acelu programu, pre care partid'a nostra inea in an. 1869 in Temisiora, intr'o conferint'a generala l'a staveritu; pre care conferint'a generala, tíenuta in 9 maiu a. c. in Aradu cu óate-va pucine si necesitali modificári l'a acceptatu, si ale carui detaiuri, stimatiloru alegatori, Vi sunt multu mai bine cunoscute, decátu ca sè mai fia de lipsa a le repeti la acestu locu.

Candú partit'a nostra lucra astfelu, ea esercíedia unu dreptu, ce in tíerile constitutiunali compete fiesce-carui cetatiénu; dar ea implinesce totodata si o detorintia serioasa facia cu patri'a, straduindu-se a-i dá o basa, pe carea singura este posibila o dezvoltare sanetóza. Si totusi din partea mai multor'a dintre contrarii nostri s'au redicatu si se redica inea si astadi acusari grave in contr'a partidei nostre. Acestia, vatemandu prim'a regula a fie-carei lupte oneste, se semtu indemnatu nu numai a trage la indoieila, ci chiar a suspicióna intentionile cu tota francheti'a si onestitatea dechiarate ale unei partide íntregi, ba a suspicióna chiar sentimentele patriotice ale poporatiuniloru íntregi. Partid'a nationala intru interesulu adevéru, alu causei bune si alu acelor concetatiuni ai nostri, pe cari contrarii nostri prin astfelu de medilóce ii-ar poté seduce, de repetite ori si la diferite ocaziuni a respinsu aceste asemenea insinuatuni ca unele columnii nedemne; deca contrarii nostri totusi nu se potu oprí de a atacá tendintiele nostre patriotice cu astfelu de arme neiertate: in casulu acést'a si pana atunci pana ce aceste vor fi de totu tocite, — nu ni remane alt'a, de catu a le indurá cu acea paciintia, ce o tragemu din consciintia intentionei curate si din firm'a incredere ca succesulu, mai curendu seu mai tardu, dar de siguru va urmá.

Nu sciu, óre aceia, cari recurgu la atari suspiciónari facia cu noi, o facu acést'a — desi dóra gresindu, totusi din couingere, seu se

folosescu de această, — desi convinsi de contrariul, din adinsu ca de niscari midilóce eficaci pentru promovarea scopurilor lor de partida. Casulu din urma nu-lu potu presupune. Nu-iu tienu pre barbati de la guvern, alu carora patriotism nu ni este iertatu a-lu trage la indoieła, — nu-iu tienu capabili de această; nu tienu posibilu, că in Ungari'a vre-unu guvern s'ar poté sustiené prin astfelu de midilóce. Ast'a n'ar fi mai multu o sminta politica, ast'a ar fi o crima, si barbati de statu cari ar comite unu ce asemenea, dupa conceptele parlamentare ar trebui să siéda — nu in scaunele de ministri, ei pre banc'a *acusatoru*. De aceea trebuie să supunemu, cumca guvernulu intru adeveru este si convinsu despre aceea, că ideia de statu a Ungariei nu este incetatenienta la masa popóreloru nemagiare; că aceste popóra intru adeveru tintescu la unele scopuri, incompatibili cu sustinerea Ungariei; dar deca această este asiá, deca guvernulu si majoritatea parlamentaria intru adeveru traescu in această convictiune, atunci — si ast'a imi este convictiunea adenca, adescori onunciata, — atunci desvoltarea libera in patri'a noastră este absolutu imposibila, atunci ideile unui statu de dreptu de cultura pentru noi sunt nisce utopii nealisabili. Si ast'a e dupa parerea mea partea ca mai ser'ósa a situatiunii noastre politice.

Nu unele mesuri legislative, adencu vateratorie pentru interesele indreptatite ale popóloru nemagiare, — nu unele erori ale guvernului, de cari nici chiar partisanii sei cei rai aprigi nu-lu potu absolve pe deplinu, — ici referintiele pe diometate gata, cari le impinamu mai pe intregu terenulu vietii noastre publice, sunt aceea ce-mi insufla ingrirea ser'ósa si pentru viitoriulu nostru celu rossimu: tóte acestea sunt necesari, sunt necesari mari, dar sunt necesari, cari, sub utulu institutiuniloru liberali si alu unei páci uravere, de si mereu dar de siguru le potemu vinge cu una mica bunavointia, cu o munca ser'ósa si prin moravuri rigide. Acea in ce adu eu unu periclu seriosu amenintatoriu pen-u intrég'a-ni viétia de statu, este acelu spiritu mitoriu in politic'a guvernamentala, carele, eflussulu unei *neincrederi profunde facia cu natiunalitátele*, eschide principaimte posu-atea de a strafórma si desvoltá institutiunile stre, conformu recerintieloru unui statu mornu de dreptu.

Deca o data guvernulu este patrunsu de — desi gresit'a, dar totusi — firm'a convictiune, că natiunalitátele nemagiare si-au luat scopuri separatistice si asiá tintescu la *desmembrarea statului*, atunci guvernulu este silitu — de nu voiesce a espune tier'a disolverei sigure, a ascurá cu ori ce pretiu supremat'ia artificial'osa a natiunei magiare, dup ce inse ori ce supremat'ia artificial'osa a unei párti a supr'a intregului, stá intr'o contradictiune nedeslegabile tocmai cu essinti'a constitutiunismului adeveratu, căci fie-care dreptu politicu constitutiunалу, fie-care noua garantia de libertate, in manile natiunalitátiloru sunt totu atáte arme puternice, cari dupa firea loru conduc la egal'a indreptatire natiunala si prin urmare la nimicirea supremat'ioi artificial'ose: guvernulu este silitu a face unu pasu si mai departe si a intemeiá intregulu seu sistemu de guvernare pe *absolutismu*, cu carele singuru incupe si o *supremat'ia artificial'osa*. Ast'a in sa guvernulu din cause fórte aprópe jactatorie, de a dreptu si apriatu nu a potutu se o face sub nici o impregiurare; ce deci alt'a ar fi potutu se face, de cátu aceea ce a si facutu in realitate, indreptandu-si stauriunt'a sa principala intr'acolo, ca se desbrace cátu se póte de essinti'a loru tóte drepturile politice, tóte garantiile de libertate, pentru ca astfelu aceste drepturi si garantii, desbracate de essinti'a loru, se nu mai conduc la egal'a indreptatire natiunala si la libertate, ci tocmai la contrariulu dreptu alu acestor'a.

Pre langa o neincredere atátu de profunda a guvernului facia cu marea majoritate a poporatiunii tierii, pre langa o disarmonia atátu de mare, carea in urm'a neincrederi reciproce s'a escutu intre o parte si intregulu, guvernulu nici nu s'a potutu gandí la o desvoltare normala sanet'osa. Guvernulu a fostu silitu, — căci n'a potutu face altmintrelea, a corcá punctulu de gravitatiune afora de tíera; a fostu silitu, in loculu socioloru naturali din tíera — cari in sa i-au fostu suspecti, a cautá unu sociu a fora din tíera, a caruia valóre este celu puoinu dubiósa, alu caruia interese — ori-ce se dica, numai pentru unu momentu trecatoriu sunt legate cu sórtea patriei noastre. Partid'a gover-

namentala, fidela ideiei sale fundamentale, a fostu silita a incheiá chiar si pe cont'a independintiei nostre de statu, unu pactu cu acelu sociu, cu acea intentiune notoria si chiar si din partea acestei partide de repetite ori recunoscuta, si si prin vorbirile de programu in timpulu mai nou pronunciate, ca se ascuré prin acestu pactu supremat'ia artificial'osa a natiunei magiare din cóci de Lajtha, ér' ceea a natiunei nemtiesci din colo de Lajtha. Si de am fi de ori ce parere in privint'ia acestei asiá numite impacatiuni, atáta stá fora de indoieła de o parte, că motivulu decideriu pentru concesiunile cele mari in privint'ia dreptulu de statu, a jacutu in acea slabitiune a guvernului, ce chiar politic'a sa propria a produs'o si carea a fostu pré bine cunoscuta si celuia laltu factore, cátu de siguru este de alta parte, că o Ungaria, intarita prin respectulu reciproc de dreptu si prin o strinsa tienera la olalta a popóreloru sorori, la tocméla ar fi potutu dictá alte conditiuni. Inse fia ori si cum, facta é, că bas'a dreptulu nostru de statu o formédia o impacatiune, a carei ideia fundamentala este ascurarea supremat'iei artificial'ose, alu careia ascutitu este dresu in contra egalei indreptatiri natiunale a popóraloru nemagiare.

Concedu, că bas'a această de dreptu de statu legaliminte sustat'oria, totu nu impedece absolutu pre guvernulu de a satisfacé pretensiunile indreptatite ale natiunalitátiloru. Imprejurarea aceea, că cineva atuncia, candu s'a facutu impacatiunea, a semtitu din ori ce cauza o neincredere facia cu natiunalitátele, nu eschide ca totu acela mai tardu pe bas'a esperintieloru facute de atuncia, se prícepa gresiel'a sa, se castige incredere catra natiunalitáti si prin urmare se-si schimbe tóta directiunea sa politica. Facta in sa este, că guvernulu această — celu putienu pana acuma, n'au facutu această. Ba din contra, guvernulu s'a tienu strensus de gresitulu punctu de manecare alu politicee sale intregu — la deslegarea castiuniloru celoru mai momentóse si de o influintia profunda a supr'a relatiuniloru nostre politice si sociali.

Totu acea neincredere fa ia cu natiunalitátele, totu acea tiente, d'a ascurá cátu se póte mai bine supremat'ia artificial'osa a natiunei magiare, *dominátia intr'acolo a activitaté a guvernului* si pre terenulu reformeloru interne.

Inca nainte de inchiderea dietei de la 1865—1868 s'a votatu o lege despre egal'a indreptatire a natiunalitátiloru, carea sub pretextulu intregitáti politico-territoriale a tierii, eschide limbele nemagiare din mai multe sfere esentiale de desvoltatiune, ér de alta parte ascurá usulu imperativu alu limbei magiare o estensiune atátu de lata, pre cum recerintiele unei administratiuni regulare nu o mai potú motivá. In Transilvania s'a creatu unu statu esceptionalu, carele éra si numai prin mesuré esceptionali si anti-constitutiunali se póte sustiené. Guvernulu in sa si astadi se vede silitu a sustiené nestramutata o lege electorala pe basea fendalismului, carea chiar si dupa testulu ei propriu s'a fost facutu *numai* pentru o alegere unica, si carea eschide chiar si ideia unui sistemu de reprezentantia a poporului. Prin legea această mai multu de $\frac{3}{4}$ ale poporatiunii intregi sunt respinse din cadrulu constitutiunii; dreptulu de a fi reprezentatu in dieta s'a pusu in manile unei clase privilegiate, carea dupa numerulu sufleteloru abia ajunge 10% ale poporatiunii intregé, carea abia represinta cu ceva mai multu de cátu o a patra parte a parlamentulu intregu dejá impartitu, si carea constá in partea sa cea mai mare din proletari privilegiati.

Avemu *jurii*, carele in sa dejá prin organizarea sa este necapace de a dá scutire competenté si presece ce represinta interesele nemagiare. Deca zelulu procuroriloru de statu in contra acestei prese se vede moderandu-se in timpulu din urma, ast'a este o aparitiune imbucuratória, pe carea bucurosu o recunoscú si din parte-mi; inse in capriciele schimbátorie ale guvernului eu nu sum in stare a gasi o garant'ia adeverata a libertatei de presa. Si totusi trebuie se renunciámu atátu la o adeverata libertate de presa, cátu si la alte garantii esentiale de libertate.

Dreptulu celu vechiu alu municipieloru — de a-si alege liberu júdiu de prim'a instantia, s'a stersu prin lege, si dreptulu de denumire s'a pusu in man'a guvernului. Prin puterea pré estinsa a comitiloru supremi, prin dependint'ia totala a dirigatoriloru municipali de la guvernulu, si prin acelu dreptu, ca guvernulu insusi se júdece asupra legalitatei ordinatiuniloru sale,

adea elu insusi se fia júde in caus'a sa propria, — cu legea municipala s'a nimicitu in essinti'a sa unu dreptu fórte vechiu alu cetatieniloru, autómni'a s'a regulatu spre mai marea desvoltarea puterii guvernamentale, si asiá numai in aparint'ia s'a sustienutu. Fora o autonom'ia adeverata si júdecia independint'ia inse, regimulu parlamentariu dejá dupa natur'a sa nu este in stare a ascurá domni'a legiloru; pana ce această este conditiunea nedispensabila atátu a libertatei individuale, cátu si a ori carei desvoltatiuni libere.

Totu prin legea municipala si prin legea comunala s'a introdusu unu privilegiu, basatu pre posesiune, si carele este atátu in contradicerecu tóta desvoltatiunea istorica, cátu si cu spiritulu constitutiunii nostre. Prin această din punctulu de vedere alu democratiei s'a facutu unu pasu retrogradu evidinte in desvoltarea vietii nostre de statu, dupa ce principiulu egal'ei indreptatiri politice alu cetatieniloru, garantatu prin legile din anulu 1848, s'a stersu prin ege.

In loculu unei strafórmati a garantiiloru nostre constitutiunale, recerute de spiritulu timpulu, vedemu că o restrictiune a drepturiloru libertatiloru nostre constitutiunali caracterisédia activitate a guvernului si in castiunile cele mai momentóse ale reformeloru inteme. Este posibilu, că guvernulu a fostu indennatu la această directiune politica prin mai multe motive: totusi motivulu decideriu a fostu totdeun'a — si me provooc in această privint'ia diariile dietali, — a fostu *neincrederé* catra natiunalitáti, si dreptu aceea tendintia de a ascurá supremat'ia artificial'osa a natiunei magiare.

Asiá dara pentru o neincredere profunda catra natiunalitáti trebuie se timentu ne'ncetatu ca se ascurámu cu ori ce pretiu supremat'ia artificial'osa a natiunei magiare, dar totu odata de alta parte se renunciámu la ori care desvoltare libera! Si intru adeveru, cum ar fi alteliu cu potintia?!

Deca o data aprobámu falsulu punctu de manecare alu politicee guvernamentale, cu privire la relatiunile nostre etnografice ar fi de a dreptulu ridiculosu, a pretinde totu o data si o *aut'onomia adeverata* — ast'a n'ar incamná alt'a de cátu a edicta inamiciloru fortareti in tier'a propria. Este odata sustinerea supremat'iei artificial'ose unu principiu vitalu de statu, atunci, tóta nisunt'ia la egala indreptatire natiunala este pericósa pentru statu, si asiá o crima de statu; cum deci ar fi cu potintia a compune unu júriu din mediloculu cetatieniloru nemagiari, cari unt insufletiti de totu acele tendintie pericóse pentru statu, asupra caror'a tocmái ei ar fi chemati a enuncii veredictulu loru? N'ar insenná această a incredint'ia padirea oiloru uncu turme de lupi? Si nu este lucru mai putienu consecinte de cátu caracteristicu, candu in programe deachiane in timpulu mai recinte, inint'ierea unui júriu specialu pentru crime si delicté politice in capital'a tierii, se motivédia cu aceea, că liberalismulu nu póte se mérga pana acolo, ca unei idei abstrase se se sacrificé para si essint'ia patriei! Óre intru astu-feliu de imprejurári ne amú poté lepadá inca de vilitati? Óre s'a potutu asteptá de la guvernulu unu altu proieptu de lege electorala, de cátu acela pre carele l'a substernutu in facta dietei trecute si carele deca nu s'ar fi delaturatu prin energie'a resistintia a opozitiunii, in locu de a latí dreptulu de alegere, ar fi lipsitu mai multe mii de alegatori de dreptulu loru? Óre se póte chiar si cugetá la o reforma liberala a legiloru nostre electorali intre astfelu de impregiurári? — Si ér' fora această este óre cu potintia o regenerare a parlamentulu nostru? — Nu, nici de cátu; — si totusi tóte acestea nu sunt le cátu consecintiele necesarie ale politicee de pana acuma a guvernului. Cáci supremat'ia artificial'osa si desvoltarea libera se eschidu un'a prealt'a principalminte. Un'a séu alt'a se póte afáde buna, se póte alege un'a séu alt'a; dar intreambele trebuie alesu; din ambele un'a: séu trebuie se ne dedámu cu ideia egalei indreptatiri natiunale si se renunciámu la supremat'ia artificial'osa, séu trebuie se renunciámu la insasi liber'a desvoltare. Natiunea magiara este — recum m'am pronunciatu dejá la diferite ocaziuni, este in posesiunea acoloru faptori naturali, cari i ascurá o supremat'ia naturala intru popórale patriei nostre. Acesta supremat'ia naturala este eflussulu legiloru naturali de desvoltatiune; respectarea ei deci este conditiunea si si carei desvoltari. Ea afia in faptoriu naturali, in avere, inteligintia etc. radi-

mulu seu naturalu, si afia ca ori care alta supremat'ia naturala — fia a singuraticiloru séu a claseloru intregé — in dreptulu egal, deci aci in egal'a indreptatire natiunala scutul ei deplinu si totdeodata celu mai siguru. Ori si care supremat'ia artificial'osa inse, spre sustinerea sa are trebuintia si de unu radimú artificiosu; ea si-cauta acela parte in privilegiu, parte in falsificarea garantiiloru constitutiunali: tocmai de aceea ea stá intr'o contradicere negabile cu egal'a *indreptatire natiunala*, cu *progresulu liberu*, ba chiar cu *interesele bine pricepute ale incesi natiunei magiare*; căci — abstragendu de la tóte desavantagiile cele lalte, pentru unu fantomu golu, ea este silita a renunciá la mai multe garantii esentiale de libertate.

Si, intru interesulu causei celei bune, nu potú a nu-mi aduce a minte cu bucur'ia de acei barbati, cari nu mai stau singuratici in sirele opozitiunii liberale, cari si la ocaziunea desbateriloru celoru mai recinti, dandu si din parte-si o spresiune acestei convictiuni mai buna, au reprobatu pre deplinu *politic'a cea gresita a guvernului facia cu natiunalitátele*.

Este adeveratu, că cu tóte acestea, ar fi o eróre mare a crede, cumca intru astfelu de impregiurári ar fi destulu a rediéa principia, intru adeveru liberali, de principie supreme pentru guvernare, ca prin ajutorulu acestora se potemu transformá ca printr'unu farmecu patri'a, remasa in tóta privint'ia atátu de multu in dreptu — intr'unu statu inffloritiu, si se fimu scutiti de o data de tóte necesariile nostre. Principiale aceste sunt unu factore esentialu pentru infflorirea statului, dar' nu sunt uniculu factore. Inse o eróre cu multu mai grea si mai pericósa comitu aceea, cari apróba politic'a guvernamentala de astadi.

Principiale constitutiunii si libertatei adeverate nu sunt cuvinte góle, ele sunt resultatulu lupteloru lungi, ele sunt espresiunea formulata a acoloru trebuintie materiali séu spirituali ale societáti, ce s'au conchegatu spre noue relatiuni de viétia. Acestea nu se potú vatemá fora pedépsa, acestea cauta se fie indestulate; aceste referintie noue de viétia trebuie se fia considerate, căci altmintre nu este cugetabila o desvoltare normala a poteriloru latente ale societatei pentru o desceoptare noua de trebuintie, pre candu totusi numai in această jace germinulu a ori-ce progresu culturalu, conditiunea de viétia progresiva!

O politica guvernamentala inse, carea imprascia intre popórele sorori sement'ia neincrederi, carea prin aceea are de consecintia o slabire artificial'osa a tierii, carea prin falsulu seu punctu de manecare eschide principalminte desvoltarea libera, si carea — desi nu bucurosu redicu o acusa asiá de grava in contra unei partide intregi, totusi nu o potú caracterisá altmintrelea de cátu de *reactiunaria*, nici nu o potú impacá cu adeveratele trebuintie si interese ale patriei nostre. — De aceea eu privescu de o detorintia a tuturoru elementeloru liberale si a poporului romanu desclinitu, carele — de dragulu unui guvernulu *nu va renunciá la desvoltarea sa naturala, adeca natiunala*, privescu de o detorintia, a ocupá ori si care terenu, fia cátu de angustu, si a impuná cu tóte midilócele legali politic'a guvernamentala de astadi. Un'a inse se nu o pierdemu nici o data din vedere, cumca pentru politic'a această adencu vatemat'oria intereseloru indreptatite ale poporului romanu, — desi indreptata adese ori in contra nostra in numele supremat'iei artificial'ose a natiunei magiare, — nu natiunea magiara ci *numai si numai partid'a guvernamentala póte se fia responsabila*; de aceea lupt'a nostra politica are se fia indreptata *numai in contra acestei partide*, dar nici candu in contra natiunei magiare, cu carea in cele din urma avemu in tóta privint'ia interese solidaré.

Eu din parte-mi asteptu infflorirea adeverata a patriei nostre numai de la o politica sincera si plina de incredere, si condusa de marele principiu alu *egalei indreptatiri*. Numai această este in stare a produce o strinsa tienera la olalta, in carea singura radiunú puterea intréga a Ungariei. Numai o atare politica este capace se face, si de va voi Dumnezeu, va si face din patri'a nostra unu statu inffloritu, *independinte si liberu*.

Acestea sunt parerile mele, provenite din convictiunea mea adenca si adese ori enunciatá — in privint'ia situatiunii si politicee nostre interne, si in privint'ia politicee guvernamentale in specialu.

Mi-am tienu de detorintia a le esprieme si la această ocaziune fora de reserva si cu tóta

franchetia. Voi, stimati alegatori, sunteti acuma chiamati, a le aprobá séu nu.

Fia inse rezultatulu alegerei viitórie ori care, éu totu de-a-un'a cu sentiu nestramutaveru de multiamire mi voi aduce a minte de cetatienii acelu cercu pre carele am avutu onóre a-lu representá la diet'a trecuta.

Viena, 12 iuniu 1872.

Alessandru Mocsonyi.

Belintiu, (Banatu) in 10 iuniu n.

(Alegere, resp. candidare de protopopu.)

Astadi comunitatea si s. biserica a nóstra au lostu martori unui actu solenu si frumosu; astadi s'a practisatu aici unulu din cele mai de frunte drepturi ale autonomiei bisericeie nóstre dreptu maritórie, s'a adunatu sinodulu protopresviteralu electoralu inmultitu si a essecutatu alegerea séu mai dreptu dicendu, *candidarea de trei membri pentru implinirea acestui scaunu protopopescu*, aprópe la unu anu in vacantia.

Domnii deputati — inca de ieri dupa médiadi incepusera a se aduná, parte mai mare in vecin'a mare-comuna *Chiseteu*, unde — sosindu totu de o data, intempuiatu prin tóte comunitátele de pre drumu cu multa pompa si comissariulu consistorialu, reverendisimulu d. archimandritu *Mirone Romanu*, inca a séra comitetulu sinodalu tiená siedintia si alese dintre recurinti pre cei calificati.

Astadi aici la noi, intempinati asemenea cu fórté mare pompa, sosira dnii membri sinodali si cu poporulu credintiosu impreuna impura pana la estrema *indesuiéla* s. biserica. Liturgi'a si chiamarea santului spiritulu se celebrá cu o rara solenitate, pontificandu dlu archimandritu si producendu-se in cantári choru-rile din locu si din *Chiseteu*.

Abiá pe la 10^{3/4} óre se potú deschide sinodulu insusi prin dlu archimandritu-comissariu, unde dupa constatarea numerulu deputatiloru presinti de 61, (din 72,) si adeca din cleru 23, (dintre 24,) éra dintre mireni 38, (din 48,) si verificandu-se in celu mai bunu ordine mandatele tuturoru celoru nou-alesi, se inceputa desbateri.

Comitetulu dintre cei 7 recurinti, numai pe trei i-a aflatu de calificati conformu recerintieloru legáli, si adeca pre dd: *Tempea* din *Lugosiu*, *Crainicu* din *Dobra* si *Craciunescu* din *Aradu*; insa la intrepunerea energica si bine-motivata din partea deputatiloru *J. Janculescu* si *V. Babesiu*, prin care se aretá cá si recurintele *Nicol. Popovicu* are tóte recerintiele legáli de calificatiune in deplina mesura, — sinodulu numai de cátu primu si pre acestu d. intre cei calificati.

Alta intrebare se escá despre aceea, cá — *óre votarea se se facea pentru unulu séu pentru mai multi?* Din mai multe párti se pretindea cá, numai pentru unulu, fiindu cá numai astfelu se póte mai siguru constatá gradulu de partinire pentru ordinea ternei necesarie. Dar *Babesiu* cu agere argumente dovedi cá: Consistoriulu are dreptulu de a cere *terna completa*, acolo unde competintii calificati se afla in nru suficiénte; din acésta cauza nu póte fi permis, ca prin conclusu, din capulu localu si se impedece votarea pentru doi séu trei. Astfelu deci se pronuncia, cá — fiindu vorb'a de candidare intr'o terna, fie-carui membru i este liberu a votá pentru unulu, doi séu trei. Votarea peste trei, se va sterge.

Dupa aceste satoriri preliminarie, se pasi la actulu alegerei prin siedule, adeca votare secreta, si votara toti 61 de membri alegatori, ér scrutiniulu facutu in faci'a sinodului, dede urmatoriulu resultatulu:

G. Craciunescu intruni 51 voturi.

Nic. Popovicu „ 15 „

Jos. Tempea „ 12 „

R. Crainicu „ 6 „

Numele lui *Craciunescu* fá petrecutu de vivate generali.

Astfelu, cei trei d'antai se dechiarara de candidatii sinodului, cari se vor presentá venerabilulu Consistoriu pentru desemirea unuia dintr'nssi de protopopu. — Dup'acéstea sinodulu ad hoc se disolvá si dd. membri mai toti, petrecuti de bandierie de calareti si de sunetulu piveloru, intre neincetate urári de „*se traisca!*“ trecura éra si la *Chiseteu*, unde in trei locuri, la r. d. administratore protopopescu *J. Siepetianu*, la dlu notariu si advocatu *D. Cadariu* si la dlu magistrulu de posta *Brândusi* se dederá mese stralucite, éra spre séra plecara toti catra ale loru.

Frumosu si redicatoriu de inima a fostu acestu sinodu in tóta privin i'a si ar meritá sé

servésca de modelu pentru totu de un'a. Nici cea mai mica discordia séu ne'ntielegere, nici cátu de pucina animositate, nici urma de spiritulu de partita.

Apoi — *Dómne bunule!* câte conflicte, ce mai lucruri viforóse se asteptau la acestu sinodu! De aci se aplica cá, pe langa unu dnu pretore politicu, ce ca romanu, credemu cá s'a infaciatu din onóre si simpatia, in vecinatatea bisericeie s'a mai tostu postatu si unu d. comissariu de securitate cu persecutorii sei!

Domnii stapanitori credu dóra, cá si noi, la alegerele nóstre, suntemu condusi de acelasi spurcatu spiritulu egoisticu si brutalu, ca si domniele loru la ale loru!

S'a fostu respanditu o fama, cá clerulu din districtu, ba si poporulu, cu superare si pofta de resistintia ar fi aflatu, cumea o partita óre care, adeca pe nume dicendu-i, *partita nationala* vré sé aléga pe dlu *Craciunescu*; dar rezultatulu a doveditu contrariulu. Dupa ce *doi* dd. dintre mireni s'au pronunciatu privatu, cá si nu vor votá pentru *Craciunescu*, asié cu unu feliu de positivitate potemu argumentá cá, dintre 23 domni preoti, 15, si dintre 38 de mireni, 36 au votatu pentru *Craciunescu* éra numerosulu poporu ce assistá ca martore in biserica, intregu si-a manifestata cea mai via multiamire cu rezultatulu acesteie alegerei, si ovatiunile poporului s'au concentratu mai vertosu a sup'ra persóneloru dlu archimandritu-comissariu, a dloru *Mocioni* si *Babesiu*. Ce deoi au esutu din urma, nu a fostu, nu a potutu fi fápu'ta si voi'a unei partite, ci este *votulu comunu alu clerulu si alu poporulu*.

Sé traisca autonomi'a nóstra! Sé traisca concordia între filii bisericeie si ai natiunei nóstre!! —

Despre Conferintia advocatiloru romani,

convocata, precumu am publicatu si noi la timpulu seu, de dnii *Densusianu* si *Romanu*, advocati din *Fagarasiu*, cetimu in „*Gaz. Transilvaniei*.“

Alb'a Iulia in 28 maiu 1872.

Conferintia advocatiloru romani, s'a tienu in 27 a luneie curente; mai inainte de tóte s'a constituitu alegandu-si de presiedinte ad hoc pre dlu *Dr. Ratiu*, éra de notariu asemenea ad hoc pre dlu *Emericu B. Stanescu*.

Dupa constituire, advocatulu *Ioane Romanu* ca unulu dintre initiatorii infiintandei reuniuni, ié cuventulu, si aréta insemnatele fólose ale reuniunei proiectate, ce ar resultá de la atare reuniune pentru poporulu nostru, si asterne pe mass'a conferintiei unu proiectu de statute.

Adunarea mai nainte de tóte consultandu se asupra necesitatii proiectateie reuniunei, decide in unanimitate necesitatea ei.

La propunerea lui *Stanescu*, se alege o comisiune, care censurandu proiectulu, ilu aduce dupa o óra in adunare.

§-lu 2 despre „scopulu reuniunei“ a provocatu o desbateré fórté insufletita, la care luá parte — *Ratiu*, *Nicola*, *Harsianu*, *Petroanu*, *Stanescu*, *Romanu* si alii, si in fine se primi acestu §. cu pucine si neinsemnate modificari dupa proiectulu asternutu de *Romanu*.

Asemenea nu fora interesu a fostu desbateré a supra numerei reuniunei, care s'a primitu cu unanimitate asia „*Reuniunea advocatiloru romani de Alb'a-Iulia*.“

In considerare, cumea numai 20 advocati luara parte la acésta conferintia; in considerare, ca sé nu apara conferintia, cá voiese a ootroí celoru absentu, de alta parte fiindu de convinctiune, cá lipsirea celoru mai multi advocati se póte contribui mai multu impregiurarii, cá nu au fostu informati deplinu despre infiintand'a reuniunei, si mai cu séma despre scopulu ei s'a decisu: *a nu aduce concluse definitive a sup'ra statutulu, ci a alege o comisiune, care s'a alesu indata sub presiedintia dlu Dr. Ratiu, care se publice statutulu, ca materialu pentru adunarea viitória, conchiamanda prin presiedintele ad hoc Dr. Ratiu, in lun'a septembrie*, ca prin acésta sé se dee ocasiune advocatiloru romani a se informá deplinu in acésta privintia.

Cu acésta s'a incheiatu conferintia advocatiloru pentru acumu o data.

De si s'a asteptatu din prtea mai multoru unu resultatulu mai favoritoriu de la acésta conferintia, considerandu inse, cá inceputulu oricarei intreprinderi este de regula legatu de greutáti, — rezultatulu conferintiei advocatiloru romani din 27 maiu 1872, ca unu bunu inceputu, se póte primí de multiamitoriu.

Energia conferintiei, si cu deosebire a presiedintelui ei, ne dá deplina sperantia, cá reuniunea proiectata, cu tóte cá din una óre-care parte s'a agítatu contra-i — so va infiintá siguramente, vrendu si *Dumnedieu*. — †

Din cerculu *Lugosiului*.

(Auditi tóte némurile si ve inforati!)

Venim a face cunoscutu cumea cerculu de alegere alu *Lugosiului* e pusu prin judii cercuali si comunali sub stare de asiediu! Notarii oprescu omeniloru prin sate a conveni unii cu alii, ma — sentiu ti se revolta — li dá de scire cá nu este iertatu a vorbi doi cu doi! Judii cercuali, organele ce au chiamarea a dá fiecarui dreptulu si dreptatea, persecuta pre ome nii ce caletorescu in cause private si i inchide fora nici o vina! Iritatiunea publicului este la culme. Si aceste tóte se facu pentru assecurarea alegerei candidatulu guvernamentalu *Bela Saende*.

Daca mai adaugemu, cumea procedur'a in reclamatiunile contra inscrieriloru in listele de alegere se face cu cea mai mare volnicia si nedreptate, — atunci am aretatu in putiene cuvinte, multe si revoltatóriele nedreptati si abusuri ne mai pomenite intr'unu statu constitutiunalu. Perirea ta din tine, o pseudo-constitutiunale *Magyarország*!

Mai multi alegatori.

Din cerculu *Vascului*, in 8 iuniu n.

Conscrierile pentru alegerele dietali sunt finite si in cerculu nostru. Procederea comisiunei conscrietórie a fostu, ca in cele mai multe cercuri elect., despoiatória de celu mai sacru dreptu alu omului. Comisiunea, compusa din frati de cruce de ai lui *Pista*, n'au vrutu sé inscria pe meseriasii si industriarii ce au unulu séu doi sodali nici pe cei ce au 1/4 de sesiune de pamentu, ci numai pe aceia cari platescu celu putienu 15 fl. contributiune pre anu. Totusi avemu sperantia a invinge si astadata, in butulu volniceloru si nedreptatiloru ce ni se facura. —

O scire trista am aduce la cunoscentia on. publicu, scirea cumea ploile ce tiepura dóue septemani in giurulu acésta, au stricatu tóte semenaturile de pre langa ape, in cele lalte inca ni-au causatu mare dauna.

Unu economu.

Caransebesiu, 27 maiu 1872 n.

Astadi s'a celebratu si in biserica catedrala de aici parastasu pentru in Dnulu reposat'a Inalt'a sa imperiala si regésca pré serenism'a dódna archiduces'a *Sofia*. La serviciulu divinu funebrealu a pontificatu Pré santia domnulu *Episcopu* diocesanu *Joanu Popásu* cu assistintia numerosa. Biserica catedrala, in alu careia presbiteru sta asiediatu trapeza ou pri nosulu ritualu investita in negru, érá indesuita de evlaviosi, intre carii am observatu pe comissariulu regescu denumitu pentru organizarea municipala a orasiulu *Caransebesiu*, care prin préinalta resolutiune regésca din 9 maiu a. e. este investitu cu drepturile unui liberu orasiu regescu; mai departe pre comandantele actualu alu regimentulu nostru romano-banaticu impreuna cu totu corpulu oficierescu, pe functionarii autoritatiloru civile regesci si comunale, in fine pe tinerimea scolaru cu profesorii si invetiatorii ei. —

Orsiava, in 9 iuniu 1872.

Din respunsulu ce-lu facu invetiariulu din *Cornereva*, dlu *Stepanescu*, la corespundintia mea din Nr. 34 s'a potutu ori si cine incredintá, cá pasirea sa facia cu scólele nóstre a fostu necorecta, si ar fi fostu superflu a mai ocupá spaciulu si se aceste reflexiuni pe cátu timpulu dsa acolo se descrie cu coloru fórté limpedi. — Totusi mi permitu a mai reflectá, pentru cá dlu *Stepanescu* uitandu séu nevoindu nimicu a aminti in respunsulu seu de statutulu organicu, care pentru dlu tocmai debue sé-i fia cunosur'a in tóta portarea si ster'a sa de activitate, mai cu séma in timpulu acésta de amagiri si ispite, — domnulu *Stepanescu* dice cá cu privintia la consiliulu cercuale de invetiamentu si-a datu votulu nu pentru doi nemti, ci pentru unu romanu; a nume pentru *D. Dorca* si pentru Dnulu *Crapfl* cehulu, „luandu in consideratiune de o parte interesulu nationalu, si de alta celu didacticu pedagogicu;“ adeca lui *Dorca* directorele gimnasiulu din *Caransebesiu*, vechiu professore si barbatu de litere — de si n'are calificatiunea — i-a datu votulu „din punctu de vedere nationalu, éra normalistulu *Crapfl* i-a datu votulu pentru cá este „pedago-

gicu“ calificatu desí este cehu! Éta cum scie *D. Stefanescu* a clasificá sciintia si impartí drepturile!! Eu inse facu observatiunea cá pe cátu timpulu recunosece insusi cá invetiatorii si caus'a scolaru se afla aici in *Barieri*, ce cauta dlui sé se amestece intr'o afacere ce nu-lu privesece pe elu de a dreptulu, avendu noi corporatiunile constitutive cari sunt chemate a respinge ori si ce atacuri in casulu acésta; ce a cautatu dlui sé apuce poteci isolate batendu usila strairiloru dupa sfaturi, si impartindu voturi pentru scoli comunali? Cei 300fl. numai si numai opinia i-i platesce! Séu dóra aspira la necari...? mai departe dice dlui cá: „dorere, invetiariulu n'are altu dreptu in comuna de cátu a propune cu strictetia obiectele de invetiamentu, prescise (dar voturile?) pe langa care a fi ori si cui supusu (fórté nobilu, inse nu sclavu) cá numai asié a potutu ca atare figurá in poporu!“ Da, dorere mare este candu ómeni ca *DSa* in chipulu acésta voiesce a fi iubitu de poporulu din *Cornereva*, nu scie ce mari drepturi are elu prin statutulu organicu; dienu, nu sciu ce ar dice de voturile dlu *Stepanescu*! — care acum se ascunde la spatele lui! —

Marturisescu cá in restimpu de 4 ani, si adeca de la intarirea de catra *MSa* a statutulu nostru organicu, mi au venit diferite rapórté, dela persóne demne de credintia, despre o portare de totu antinationalu a dlu *Stepanescu*; tóte insa le-am trecut cu vederea credendu a fi densulu numai momentanu amagitu. Apoi o fama fundata cercula cá dlu *Stepanescu* umbra prin comune, si agitédia pentru scoli comunali. Unde nu e facu, nici tumu nu ese; — viitorulu inse, va face ca dlu *Stepanescu* se fia cu noi si pentru noi. —

Incheiandu aceste siruri, me sentiu satisfacutu daca aduca a minte dlu *Stepanescu* ce s'a petrecutu in *Dieta* la *Pesta*, cu ocasiunea desbaterii proiectulu de lege pentru natiunatitati; deputatii nostri pretindeau atunci drepturi politice alaturi cu ungurii; guvernulu si partid'a lui (majoritatea) respundeau: „dreptu de autonomia bisericesca, scolaru si fundatiunala aveti, aci poteti cultivá si progresá natiunea in depl'na mesura; mai multu nu Vi potemu dá.“ — guvernulu dar ungurescu in faci'a lumei dice cá *numai prin scolile nóstre conduse autonomice potemu prospera!* cum dar noi Romani se dámu voturi pentru scoli comunali!

Unu graniciaru.

Remetea (langa *Timisióra*) in maiu.

In nrulu 40 alu acéstu stimatu diariu a aparutu una corespundintia subscrisa de dlu *M. afirmandu acésta cumea directorulu localu din Remetea temisiana a suspendatu pre invetiariulu Eftimiu Vuia* din caus'a cá ar fi avutu óre care cértá cu soci'a sa; mai departe dice dlu corespundinte cumea acelu directoru localu dupa suspendarea invetiariulu a inchisu scól'a si cá dlu inspectore cercualu de scóle, forá a cerceté dacá sunt adeverate cele „slaité“ de directorulu localu, a relatiunatu senatulu scolaru si in fine cá acésta a si ordinatu investigatiunea contra „nefericitulu“ invetiariu.

Pentra ca on. publicu sé cunósca adeverat'a stare a lucrului, si pentru ca si dlu corespundinte *M.* sé se convinga despre neadeverulu afirmatiuniloru sale, rogu pe on. Redactiune a publicá urmatóriele mele reflexiuni.*)

Cumea pe invetiariulu *E. V.* nu l'am suspinsu pentru o simpla cértá privata cu soci'a sa, ci pentru unu scandalu publicu inscenatu de dsa spre indignarea satului, se vede din relatiunea mea din 8 martiu a. e. cátra dlu inspectore, in carea am spusu cumea invetiariulu *E. V.* vrendu sé între la o muere fugita de la barbatu, invetiatorés'a pandindu-lu si prindiendu-lu in fapta flagrante, si impedeandu-lu in essecutarea nomoralulu scopu, s'a luat dupa ea pe strada, nóptea pre la 9^{1/2} óre, cu o bóta si cu revolverulu sé o pusche, éra persecutat'a strigá dupa ajutoriu cáci turbatulu invetiariu si barbatu alu ei i sparse capulu, si dacá nu-i succedea a-si lua refugiu in cas'a subscrisului, dóra o si omo íse. Cumea acésta e fapta si nu scornitura, dovéda este cercustantia cá biét'a muere s'a infaciatu in persóna cu capulu spartu dlu inspectore. Afora de aceste inconveniente, invetiariulu *E. V.* vinde cártile cumperate cu banii scólei, nu tiene lectiunile prescise si lase ómenii sé fume in scóla.

Dar pentru aceste escesuri nu l'am sus-

*) Numai pentru cá tienemu tare la principiulu „audiatur et altera pars“ le publicámu in estrasu.

plănu cu relaționandu despre elu inspectoru, totuodată rogându-lu se fia cu consideratiune catra famili'a invetiatorului, sè nu-lu arete nici senatului scolaru, ci numai sè-lu infrunte, ce dlu inspectoru a si facutu prin hart'a sa din 10 martiu a. c. insarcinându-me ca indată sè chiamu pre inv. J. V. naintea comitetului parochialu, si sè-i comunicu pentru astadată aspr'a infruntare, amenințându-lu că daca in terminu de 24 ore nu se va indreptă, directiunea de locu ilu aretă la loculu competentu si va face pasii necesari pentru destituirea lui, cerendu de la densulu reversu de indreptare. Dlu inspectoru relaționandu despre acestea senatului scolaru, acest'a l'a impoteritu, că daca cele relaționate de mine se vor adevèri prin marturii, sè-lu suspindă indată; si totusi n'a facutu acest'a, ci numai a reportatu venerabilulu senatu cumca tôte s'au constatatu pre depilinu, rogându-lu totuodată sè aduca sentinț'a.

Dar invetiatorulu Vuia in locu de a promite că se va indreptă si a se indreptă in fapta, dupa ce i-am cetitu admonitiunea infruntătoaria a dlui inspectoru, se espectoră că lui nu-i pasa de episcopu, consistoriu, Vasiciu, si de nimenea, numindu-me pre mine pentru că i-am publicatu dogian'a naintea comitetului, „porcu“, „nimenea“, si că cu metura me scôte din scôla.

Acest'a este caus'a suspinderii: esesele publice, neimplinirea detorințioi sale de invetiatoriu si neascultarea de superioritatile scolaru, era nu o simpla cërta cu soci'a sa. Pruncii — nu e dreptu că i-am lasatu sè amble pe strade inchidiendu eu scôla, pentru că eu am

tenutu regulatu cu ei ôrele prescrie. — De altmintrea atātu dlu corespundinte M. cātu toti cei interesati se vor potè convinge despre esesele si peccatele invetiatorului J. V. si se va vedè, cine are dreptu si cine se plange pe nedreptu.

Nic. Petrescu,
parochu si direct. localu.

Langa B-Sebes, in 8 iuniu 1872.

Dlu Dem. Bonciu, fostulu ablegatu dietalu alu cercului Buteni, dupa ce in 4/17 maiu a. c. s'a prezentatu naintea alegatorilor sei in mai multe comune din acestu cercu, si si-au datu sém'a publica despre faptele si portarea, respective despre tenuti'a sa in diet'a tieriei de curendu disolvata, — astadi ca candidatu de ablegatu dietalu alu cercului Buteni era se presintă naintea alegatorilor din acestu cercu electoralu si-si desfasurà pe scurtu program'a sa, dechiarandu pe cuventulu seu de onôre, ca alegendu-se de ablegatu dietalu si pe viitoriu, se va tiené cu trupu cu sufletu de partit'a opoziționala democratica, si respective de partit'a nôstra nationala, adoptandu „en bloc“ foranici o reserva program'a nationala, stabilita in conferinț'a tienuta in Aradu in 9 maiu a. c.; — deci noi din parte-ne nu dorimu alt'a de cātu ca dlu Dem. Bonciu dupa ce prin increderea nôstra dejă va fi alesu de representante alu cercului Buteni: sè binevoiesca a-si implini si pe viitoriu cu consciositate si fidelitate neclatita parol'a, — despre ce noi nici pe unu momentu nu ne indoimu, ma suntemu convinsi din capulu loculu, cumca domni'a sa la timpulu seu o va implini cu demnitate si va fi unu adevèratu reprezentante alu simțimentelor nôstre loiale, si cumca jin diet'a fiitôria a tieriei se va luptă cu perseverantia ca unu adevèratu anteluptatoriu ageru si resolutu alu poporului romanu, si a democratiei! Si atunci i vomu dice cu Virgiliu: „Semper honos nomenque tuum landesque manebunt.“

Unu fiu alu poporului.

San' Mihaiulu-rom. Timisôrs in iuniu.

In nrulu 38 alu „Albinei“ 5 membri ai comitetului parochialu, me descrisera naintea on. publicu cu cele mai negre coloru. Eu dau multu pre opiniunea publica si pentru aceea me vedu silitu a reflectă urmatôriale, ca sè se vedă in ce se cuprinde „crudelitata“ mea.

On. publicu va scî érasu din colônele acestui diariu, cumca in comun'a nôstra s'au intemplatulu multe fapte scandalôse, chiar si 4 omoruri intre conlocuitori si deosebitu intre membrii familiei Jurma (! Red.) carea are din sinulu seu doi preoti totu in acêsta comuna. Partasii omorului au fostu pedepsiti si nu pré, si trocu si astadi in comun'a nôstra — de ômeni de omenia.

Nemoral'a inse a inceputu a se latî între poporeni, dar mai vertosu între scolaru, si indeosebi între fiii cutaroru familii, asiă in cātu in scôla inca au inceputu a amenință pe conscolariu loru — cu cutitul!

Eu ca parochu localu si totodată ca catichetu mi-am tienutu si tienu de strinsa detorinția a combate nemoral'a poporeniloru, in biserică inca am predicatu a dese ori, si am sfatuitu poporulu sè se lapede de „Satana“, cu tôte că colegii mei — dorere — nu numai că nu m'au spriginitu, ci din contra, candu si candu mi dau — candu pe fatia candu pe dosu cête o lovitura in publicu, precum este si cea alora 5 membri din comitetulu parochialu, cari dicu că consist. serbu, prin trimitearea mea de parochu, le inmultă necesurile.

Din parte-mi i asecurediu, ca daca nu eramu santitu, natiunea avea astadi in mine unu artistu, unu pictoru academicu, profesoru de desemnu sèu unu fotograf — mai multu; era daca respectivulu ven. Consistoriu nu santiă pre parintele si fiulu Jurma, — comun'a avea cu doi omeneni nemernicii mai putieni. (Lasaramu laud'a propria, dar sterseram sarcastele si de gradatôriale espressioni, referitôrie la portarea si calificatiunea a loru doi preoti. Red.)

Destulu ca eu, urmandu si tienendu-me de chiamarea mea, sum fôrte riguros mai vertosu in scôla cu scolaru, candu am prelegerile mele. S'a intemplatulu intr'o di că, mergendu in scôla pe la 3 ôre d. m. am aflatu pe unii scolaru in resbelu formalu, cu cutietele intinse, unulu amenință pre altulu cu „junghierea“, se calcau cu piciorole, si rumpeau cârtilu si hainele; cei mici luara aspra bataia de la cei mai mari.

Acest'a s'a intemplatulu in scôla, in absentia dlui invetiatoriu, fiindu acel'a dusu sè-si petreca soci'a că-i morise unu cumnatu alu seu. Deci ce poteamu face, de cātu a i pedepsă cātu mai aspru, dara nu cu „batulu“ căci nici n'am avutu bātu la mine, ci cu o vèrga ce affai in scôla; apoi nu li-am spartu capitele, nici i-am sangeratu, ci s'au fostu sangeratu ei insiai, pana nu venisemu eu. Acest'a este adevèrat'a stare a lucrului. On. publicu binevoiesca a judecă.

Josifu Secorianu,
preotu.

Varietati.

(Pentru academi'a juridica romana.) Ni s'a tramisu de m. on. d. M. Trapsia, capitani in regim. alu VI. de artileria in Gratiu, pre langa o epistolă ce ni face cea mai frumoasă marturia despre zelulu si sollicitudinea sa nationala, o suma de 20 fl. v. a. pre care impreuna cu sum'a de 123 fl. ce mai de multu este depusa la noi din partea fratiloru din Boccea, curendu vomu naintă-o spre destinatiunea la Sibliu.

(Unu istetiu banatianu romanu si imperatulu.) Mai multe diarie narèdia urmatôria interesante istoriôra despre unu banatianu romanu. Acest'a candu vedit pe imperatulu apropiandu-se intr'o trasura de Temisôra, pusesse sè falface departe rogarea sa in form'a unui standardu, cu intentiunea că din multimea de ômeni, elu pôte prin acestu midilocu va fi vediu de imperatulu, si nu se insielă, căci imperatulu pricepă indată intentiunea Romanului, si-i facă semnu sè-i dee rogarea. Norocosulu romanu se apropia cu cea mai mare veneratiune si iutiela de trasura si aruncă rogarea imperatului, in cātu acest'a o prinse din sboru. Tieranulu i multiamă apoi prin vó cea sa sunatôria cu cuvintele: „sè traisca!“ si totu asia strigă candu trasur'a deja se departase.

(O amara dar meritata insielare.) Nainte de 40 de ani, in orasiulu Hastings (in Anglia) o tenera fêta, abia de 16 ani, s'a maritatu dupa unu omu betranu de 60 de ani, in sperantia, că barbatulu ei va mori cātu mai curendu si va moscenî ca veduva marea avere ce posedea betranulu. Acù doue septemani a moritu muieru, in vresta de 56 de ani, lasandu dupa sine pe barbatulu seu de 100 de ani cu patru orfani!

(Unu dascalu calificatu — spre basne.) Din Vascoiu ni scrie unu economu: Invetiatorulu nostru S. Rachitaiu in cei 15 ani de candu e in comun'a nôstra a facutu multe esese spre indignarea satului, si numai din diferite consideratiuni n'am vrutu sè-lu dămu publicitatii. Acuma inse nu mai potemu rabdă esesele dsale fora a-lu aretă opiniunei publice si sperăm că apoi se va indreptă. — Dea mai pe fie-care di se îe de peru cu soci'a sa in scôla in faci'a scolariloru, cari vediendu pe invetiatorulu loru cu pre invetiatorés'a incaerati, de frica fugu cu totii catra casa, si — totu de frica, numai dupa 2—3 dile îi poti menă la scôla. — Afora de acest'a dlu invetiatoriu se apuca

de a face si pre advocatulu! A nume unu sa-tènu cerendu sfatu de la densulu că — cum si-ar potè capetă partea ce a moscenitu de la parinti, istetulu dascalu i-a respunsu că elu i va face o instantia precum i-a si facutu recomandandu clientulu seu a o predă dlui advocatu S. D. Bunulu satènu a facutu asia, dar adv. S. D. n'a potutu nici sè pricepa ce vre sè dica dascalulu facatoriu de „istantii.“ Ar fi bine ca densulu sè se indrepte odată căci la din contra reu i va merge. (Dederamu locu acestoru sire din adinsu spre a dá de mintiuna pre toti cari ni imputa că numai esesele si portarea nemoral'a a preotiloru nostri le aretăm la tribunululu opiniunei publice, era pe invetiatori ii protegemu si observăm pre mare coniventia facia de erorile loru. Protegemu si spriginimu pe invetiatorii nostri intru tôte justele loru aspiratiuni, dar' in combaterea nemoraliei suntemu si vomu fi fora crutiare intocmai ca facia de preoti. Red.)

(Regimentele de granitia) nru 12, 13 si 14 se incorporèdia cu regimentulu Alemanu; orasiile primescu garnizone de honvedu, — la Orsiova s'a decisu 1 bataillonu; se dice ca rescriptulu pentru definitiv'a desfiintare a confiniului militare, se afla in pozonariu la generalu-comandante Scudier; pe totu momentulu se astèpta publicarea lui.

(Despre dlu Sig. Popu) scrie o corespundintia in „Gaz. Tr.“ din Fagarasiu: „Sigismundu Popu, celebrulu si obidatulu tata alu repansatei in domnulu cocônei „Concordia“ si face odă colaulu pre aici, se vede, cu misiuni mari. — Noi inse i poftimu dramu bunu.“

(Simpatiele francesu.) „Telegrafulu din Bucuresci“ de la 20 maiu scrie: „Totu francesii! Totu ei cei cari ni probèza pe fie-care di că ne iubescu! Totu ei ni aréta, că sangele apa nu se face. Nu s'a gasitu unu singuru nemptiu, unu singuru jidanu, pe care Eliade la 1848, candu cunoscuise numai cātu-va din cei mai buni, îi chieamase a se impartasi la banchetulu natiunei romane, nu s'a gasitu nici unulu din acestia sè vina sè depuna o lacrima de reconocintia pe momentulu seu. Numai francesii nu au remasu mai pe josu de cātu romanii. „Aurora Craiovei“ ni aduce urmatôria scrisôre a unui francesu, in numele tuturoru compatriotiloru sei din Capital'a Olteniei: „Noi strainii imbracisati pe unu pamentu ospitalieru, depunemu pe momentulu lui Heliade Radulescu o flôre, si-i dămu o lacrima; posesiile sale nu sunt numai ale poporului Romanu, ele sunt de domeniulu tuturor'a. Candu unu mare poetu dă sufletulu sèu lui Dumnediu, dupa ce a datu celoru cari remanu cugetari de meditat si invetiamentu de urmatu, noi toti cari supravietuim, trebue sè-i onorăm memori'a, si sè ceremu de la nationalitatea careia elu apartiene, sè binevoiesca a ne asociă si pre noi la regretale sale. Heliade Radulescu e mortu! Sè strigăm: traisca Heliade Radulescu! Poetii nu moru nici odată!“ E. Arnold.

Avisu.

Intarindu naltulu ministeriu statulete Societății romane de lectura din Caransebesiu: in dominec'a tuturoru santiloru adeca iuniu in 11 a. c. st. v. se va tiené adunarea generala de inaugurare.

Caransebesiu din siedinti'a comitetului provis. tienuta in 24 maiu 1872 v. Juonu Brancovicu, m. p. presiedinte. Juonu Jonasiu m. p. notariu.

Concursu

Se esorie de nou pentru stătiunea invetiatorésca scôla confessională gr. or. rom. din comun'a Gestenisiu, protopresbiteratulu Versietului, comitatulu Temesiuului. Emolumintele sunt: 127 fl. v. a. grău 18 meti, ocuradiu (papusoiu) 18 meti, lemne 4 stangeni, pamentu de aratura 4 jugere si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupă acestu postu sunt avisati a-si trimite recursele instruate conformu statutulu organiciu subscrisulu pana in 14 dile de la intai'a inscriere a. c. candu va fi si alegerea.

Mercina in 23/5 1872.

in contielegere cu

Comitetulu parochialu.
J. Popovicu m. p.
protopresbiteru.

1—3

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. din Clopodia, comitatulu Temesiuului, protopresbiteratulu Versietului. Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu clasa I si II si st. de la 32 case.

Doritorii de a ocupă acêsta parochia sunt avisati a-si trimite recursele instruate pana in restimpu de 4 septemani de la intai'a esorie oficiulu protopopescu la Mercina, post'a ultiu Varadia.

Mercina 23/5 1872.

in contielegere cu

Comitetulu parochialu.
Joane Popovicu m. p.
protopresbiteru.

1—3

Concursu

La parochia protopresbiterésca din Jebelu se recere unu Capelanu care va avé a se folde de integulu venitu stolaru alu unei parochii precum si folosirea unei diumetate sesiuni de pamentu estravilanu. Cei-ce vor vré a reflectă la acestu postu, au a-si trimite suplicale, conformu dispusitiuniloru statutulu organiciu rednu protopresbiteru Alessandru Joanovicu in Jebelu, adresate catra comitetulu parochial gr. or. localu pana in 4 iuniu a. c. st. vechiu Jebelu in 30 aprilii 1872.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu

3—3

Alessandru Popovicu,
protopresbiteru in Jebelu

Concursu.

Devenindu vacanta parochia din Tasiadu (cottulu Biharii protopr. Oradii-mari) cu acat'a se esorie concursu pana in 28 maiu a. c. cal. v. candu va fi alegerea de preotu.

Emolumintele sunt:

- 16 jugere de pamentu aratoriu.
2. Birulu de la 223 de case cête o mesura de la casa.
3. Stôlele indatinato.
4. Cas'a parochiala cu gradina de legume.

Doritorii de a recurge la acêsta parochia au a-si trimite recerutulu recursu instruatulu dupa „Statutul Organiciu“, catra comitetulu parochialu din Tasiadu adresatu espedatu de adreptulu catra protopopulu Oradii-mari. Datu in Tasiadu in 2 maiu 1872. 3—3

Comitetulu parochialu din Tasiadu.

Cu invoierea protopopulu Oradii-mari.

Concursu

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu suplentu la scôla confessională greco-orient. rom. din comun'a Jebelu in comitatulu Temesiuului se deschide concursu pana in 11 iuniu a. c. st. vechiu. Emolumintele sunt: ia bani 333 fl. 37 cr. v. a. unu jugeru de aratura, unu jugeru de gradina si cortelu liberu cu 2 incaperi.

Doritorii d'a competi la acêsta stătiune sunt avisati, ca in terminulu mai susu prefriptu sè-si substèrna recursele loru instruate in sensulu statutulu nostru organiciu bisericescu comitetulu parochialu prin dlu protopopu Alessandru Joanovicu in Jebelu.

Jebelu in 30 aprilii 1872.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu

3—3

Alessandru Popovicu,
protop. in Jebelu si insp. scol. district.

Concursu.

Prin resignarea betranulu invetiatoriu Vasil. Goitiu, devenindu vacante stătiunea invetiatorésca la scôla confessională gr. orientale din comun'a Ciorda, protopresbiteratulu Bisericei-alba, se esorie concursu cu terminu pana la 25 iuniu a. c.

Emolumintele se cuprindu din salariulu anualu de 84 fl. v. a., 15 meti de grău, 15 meti de ocuradiu, 5 stangeni de lemne, 5 stangeni de paie, 100 lb. de lardu, 100 lb. de sare, 20 lb. de luminari, 2 jugere de pamentu, cuartiru liberu cu gradina pentru legumi.

Doritorii de a competi la acêsta stătiune sunt avisati, ca pana la terminulu prefriptu sè-si substèrna recursele instruate conformu statutulu organiciu, catra subscrisulu.

Totodată se aduce la cunoscentia aceloru competenti, cumca din tôte emolumintele susu aretate este in doua parti egale a se impartu cu betranulu invetiatoriu — numai cu exceptiunea aceea, că din lemne numai 1 stangenu i se dă er din paie si cuartiru si gradina nimic'a.

Ciorda in 16 maiu 1872.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu

3—3

Josifu Popovicu,
protopopulu.